

ACADEMIA ROMÂNĂ

28 iulie 2020

Punct de vedere

Punct de vedere privind educația on-line

Academia Română consideră că educația reprezintă unul dintre cele mai importante domenii de activitate ale unei societăți și are implicații profunde și de durată în toate celelalte sectoare socio-economice.

Academia Română susține că educația se face în cadru social, prin interacțiunea directă dintre elevi, studenți, cadre didactice, părinți și oricare alte persoane și entități aflate în contextul conectării sociale. Academia Română remarcă utilitatea și eficiența desfășurării unor activități didactice în spațiul virtual, dar apreciază că educația on-line este o formă complementară educației directe, în sala de clasă.

Academia Română lansează în acest sens un punct de vedere, intitulat „Educația on-line – suport pentru performanță“, în care, pe baza provocărilor din societatea contemporană și ținând cont de contextul revoluției digitale, consideră absolut necesară regândirea sistemului național de educație.

Educația on-line – suport pentru performanță

Academia Română dorește să atragă atenția asupra câtorva elemente importante referitoare la actuala situație a învățământului românesc, pornind de la experiența utilizării extinse a învățământului la distanță, mediat de tehnologie, ca soluție de avarie în contextul recenteii pandemii.

Este deja o evidență pentru toată lumea că trăim în plină revoluție digitală, fenomen ce are în centru tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC), inteligența artificială și robotica colaborativă, care nu poate fi ignorat, întrucât are un profund impact asupra evoluției societății și economiei, asupra indivizilor și a relațiilor de orice natură stabilite la scară globală. Prin urmare, adaptarea rapidă la evoluția acestor tehnologii este o necesitate a învățământului românesc, care, însă, presupune *regândirea atentă a întregului sistem de educație* ce urmează să integreze, cu justă măsură, educația on-line și educația directă, în școală.

Luând în considerare procesul educativ-formativ într-un cadru instituționalizat, evidențiem mai multe *niveluri*, principial diferite din mai multe puncte de vedere, începând cu nevoile

ACADEMIA ROMÂNĂ

psihosociale și capacitățile fiziologice și cognitive ale elevilor/studentilor: nivel preșcolar, ciclul primar, gimnazial, liceal și universitar.

Școala, prin cele două *obiective principale* – educația (formarea de personalități, caractere, ființe sociale și cetățeni educați) și instruirea (transmiterea de cunoștințe și informații, formarea de deprinderi, competențe și abilități) – joacă un rol fundamental în evoluția societății, în integrarea globală la nivel competitiv. Este de menționat că, pentru nivelurile inițiale (preșcolar, primar și gimnazial), educația este obiectivul crucial. Transmiterea de cunoștințe crește în importanță nivel cu nivel, cele două obiective devenind la fel de importante în timpul ciclului liceal.

Educația reprezintă unul dintre cele mai importante sectoare de activitate ale unui stat, ale unei societăți, cu implicații adânci și de lungă durată în toate celelalte sectoare socio-economice. Experimentele grăbite și nereușite, improvizațiile, instabilitatea, incoerența și lipsa de viziune pot compromite sistemul de educație, cu repercusiuni grave pe termen mediu și lung asupra evoluției societății. Credibilitatea, transparența, flexibilitatea și stabilitatea sistemului de educație reprezintă atribute esențiale pentru atingerea performanței compatibile cu evoluția științei și tehnologiei.

O analiză atentă a impactului tehnologiilor informației și comunicațiilor asupra sistemului de educație, ce include o pregătire profesională competitivă la nivel global, ne conduce la următoarele concluzii:

- Tehnologia informației și comunicațiilor, inteligența artificială și robotica colaborativă reprezintă un suport remarcabil în procesul de educație și instruire, dar utilizarea acestora trebuie făcută cu precauție și responsabilitate.
- Pentru ciclurile preșcolar și primar (3-11 ani) școala on-line este departe de a fi o opțiune; din contră, aceasta poate avea efecte dăunătoare pentru elevi, în sensul periclitării bunei lor dezvoltări psihosociale și intelectuale. Educația se face în interacțiune directă cu un educator, relația dintre elev și învățător/profesor fiind mai mult decât comunicare de sunete și imagini. Învățătorul/profesorul este model, ocrotitor, suport moral etc. și trebuie perceput în chip nemijlocit de elevi.
- Educarea prin socializarea directă continuă să fie foarte importantă, chiar dacă din liceu începe cultivarea competențelor, a talentelor și se fac primii pași spre viitoarea profesie. Însă extinderea utilizării tehnicilor digitale în procesul formativ-educativ trebuie să se realizeze cu precauție.
- Folosirea tehnologiilor digitale în procesul de educație presupune o schimbare de paradigmă pentru dascăli, o modificare a modului de organizare și prezentare a lecțiilor, însoțite de eforturi suplimentare și de o infrastructură performantă, eficientă.

ACADEMIA ROMÂNĂ

- Generalizarea învățământului on-line poate compromite întregul sistem de educație atât prin consecințe directe asupra calității, cât și prin cerințele legate de asigurarea echitabilă a accesului tuturor elevilor/ profesorilor la infrastructura performantă (platforme, comunicare, tablete, calculatoare etc.), care, în acest moment, este, din păcate, deficitară.
- Utilizarea eficientă a platformelor de instruire on-line înseamnă pregătirea corespunzătoare a utilizatorilor (educatori și elevi/studenti) și modificarea rolului profesorului care, în acest context, devine un antrenor (instructor).

Așa cum am precizat și în „Manifestul pentru adaptarea la era digitală“, lansat de Academia Română în data 16 octombrie 2019, pledăm pentru elaborarea unui program coerent, la nivel național, care să țină cont de receptivitatea deosebită a tinerilor față de noile tehnologii.

Ca o concluzie asupra acestor observații, remarcăm utilitatea indubitabilă și eficiența instrumentelor pentru organizarea și desfășurarea unor activități on-line, cu o precizare importantă: utilizarea lor este *complementară*, fără a exclude educația în clasă, cu profesorul care transmite elevilor mult mai mult decât cunoștințe și informații, care este un model comportamental și care incumbă un mod de gândire, acțiuni greu de realizat prin internet.

Domeniile tehnice, medicina, arhitectura pot beneficia de tehnologiile digitale, dar nu poate fi înlocuit procesul formativ asigurat în laboratoare și platforme experimentale, la care elevii și/sau studenții trebuie să aibă acces nemijlocit.

Preluarea unor modele cu rezultate notabile în alte țări, fără a ține seama de particularitățile sistemului național de educație, de trăsăturile psiho-sociale ale poporului nostru, organizarea de experimente fără un studiu de impact și lansarea unor programe formative fără coerență pot compromite generații întregi de tineri. Aceștia, supuși unor experimente improvizate, născute prin incompetență și lipsă de responsabilitate, devin inadaptați social.

Școala trebuie să genereze **oameni** și nu „să producă oameni ai muncii“. Așezarea în prim plan a ideii că școala este obligată „să producă absolvenți adaptați exclusiv nevoilor economiei“, ca și cum ar fi o linie de producție, este greșită. Despre care nevoi este vorba, despre cele de azi, de mâine sau de poimâine? Este adevărat că absolvenții de învățământ superior trebuie să se specializeze în vederea onorării unui loc de muncă, dar profesiile se schimbă tot mai rapid. Școala are menirea să-i învețe pe studenți cum să învețe, cum să se adapteze schimbărilor rapide, cum să facă față acestor provocări prin profilări și reprofilări succesive.

ACADEMIA ROMÂNĂ

Dinamica schimbărilor tot mai numeroase și mai profunde din societate nu se poate reflecta mecanic în dinamica materiilor/disciplinelor școlare. Aceste discipline verificate de istorie – științe fundamentale, științe ale naturii, limbi materne și străine, științe sociale și umaniste – trebuie să rămână ca atare, pentru că ele au capacitatea de a antrena mintea, a dezvolta un sistem de gândire propriu, critic și analitic deopotrivă, și au produs roade bune de-a lungul secolelor și mileniiilor. Ceea ce trebuie să se modifice și adapteze mereu sunt conținuturile. Inventarea de noi materii (educație managerială, financiară, sanitară, de mediu etc.) este complet neindicată și contraproductivă pentru scopurile școlii. Adaptarea la nou se poate realiza perfect – și s-a realizat, parțial, de-a lungul vremii – prin materiile existente, prin orele de dirigenție și printr-o serie de metode alternative, aflate la îndemâna educatorilor.

Nivelul de educație al unei națiuni dă măsura gradului de compatibilitate a acesteia cu valorile universale ale umanității. De aceea, se impune mai mult ca oricând o regândire a întregului sistem național de educație, în noul context al revoluției digitale și al provocărilor din societatea contemporană. Dar educația on-line nu poate să constituie un scop în sine pentru lumea românească, ci ea trebuie să fie un mijloc eficient de a completa și de a suplini – în cazuri speciale, atunci când este absolut necesar – ceea ce educația directă, în săli de clasă, laboratoare, amfiteatre etc., nu poate realiza.

Biroul Prezidiului Academiei Române